

Reactie NFI op artikel Telegraaf over DNA-meldingen NFI

Het artikel dat op zaterdag 10 september in De Telegraaf verscheen over de DNA-meldingslijsten vraagt om een reactie. Beweringen die in het artikel worden gedaan, missen iedere grond. Forensisch DNA-onderzoek is een steeds belangrijker instrument geworden in de rechtspleging. Het NFI vindt het daarom belangrijk om onjuiste beweringen en uitspraken te adresseren en corrigeren, omdat ze tot verkeerde beelden kunnen leiden.

Een algemene toelichting op de meldingsoverzichten die de basis vormen voor het artikel in De Telegraaf, leest u in het nieuwsbericht Jaarlijks inzage in aard meldingen en correcties DNA-onderzoek (zie link). Achtergrondinformatie over het kwaliteitssysteem van het NFI en forensisch DNA-onderzoek vindt u via de links onderaan dit stuk.

- Meldingen
- Opslag van stukken van overtuiging
- Contaminatie
- Marktpositie
- Geruchtmakende zaken

Meldingen

De berichtgeving in De Telegraaf suggereert dat er de afgelopen dertien jaar 1650 'fouten' zijn gemaakt bij DNA-onderzoek. Klopt dit?

Nee. Het woord 'fout', zeker zoals dat door De Telegraaf wordt gebruikt, suggereert dat er sprake is van fouten in eindproducten van het NFI. In werkelijkheid gaat het juist om een lijst van corrigerende maatregelen om fouten in eindproducten te voorkomen.

Het NFI hanteert een intern kwaliteitssysteem waarbij in elke stap van het forensisch DNA-onderzoek controlestappen zijn ingebouwd. Indien bij één van deze controlestappen een afwijking van het reguliere productieproces wordt geconstateerd, wordt deze afwijking geregistreerd. Ook wordt melding gemaakt van corrigerende maatregelen die zodontig zijn getroffen. Het doel van dit alles is om potentiële fouten in eindproducten te voorkomen en om de kwaliteit van het productieproces continu te verbeteren.

Het aantal 1650 betreft het aantal meldingen die, voorzover nodig, tot correcties hebben geleid in de periode van 1997 tot en met 2010. In deze periode heeft het NFI meer dan 200.000 DNA-onderzoeksproducten opgeleverd en meer dan een half miljoen DNA-analyses uitgevoerd.

De bewering dat er in alle gevallen sprake is van fouten in eindproducten die kwalijke gevolgen voor de rechtspraak hebben, kan dus met klem worden tegengesproken. Het controle-, correctie- en registratiesysteem van het NFI heeft de kans op dergelijke gevallen juist verkleind.

Opslag van stukken van overtuiging

Bij het NFI zou 'van alles zoek raken' en zou opslag van DNA een 'hoge contaminatiekans' opleveren. Hoe worden stukken van overtuiging bij het NFI opgeslagen?

De uitspraken over dit thema in het Telegraaf artikel – en in een reeks andere Telegraaf artikelen – zijn volstrekt onjuist. De 'tracking and tracing' van stukken binnen het NFI is zeer geavanceerd en de contaminatiekans in de opslag is miniem.

Jaarlijks krijgt het NFI bijna 100.000 bewijsstukken binnen, die veelal door verschillende afdelingen worden onderzocht. De zogenaamde 'stukken van overtuiging' (svo's), dat wil zeggen de sporendragers, komen op een centrale plek binnen bij het NFI. Daar wordt gecontroleerd of de svo's zijn aangeleverd conform de afspraken die hierover met de politie zijn gemaakt.

Vervolgens worden de svo's gestuurd naar de onderzoeksafdelingen die er onderzoek aan moeten doen. Daar worden de svo's bewaard in speciale opslagruimten. De svo's zijn zo verpakt, dat het spoor optimaal beschermd en bewaard wordt. Het is door deze wijze van verpakken niet mogelijk dat er in de opslagruimte contaminatie plaatsvindt, zelfs al is de opslag vol.

Bij binnenkomst bij het NFI zijn alle svo's al door de politie (forensische opsporing) voorzien van een sticker met een chip, een barcode en een numerieke code. Met het in 2008 ingevoerde Track & Trace-systeem worden stukken van overtuiging zo binnen het NFI nauwkeurig gevolgd. Het systeem bestaat uit een hightech onzichtbaar netwerk dat in staat is om 24 uur per dag vast te stellen waar een bewijsstuk zich in het gebouw bevindt. Het NFI is het enige forensisch laboratorium in Europa dat een dergelijk systeem in gebruik heeft.

Contaminatie

Contaminatie wordt als 'de meest verontrustende labfout' gekwalificeerd en DNA zou na contaminatie 'waardeloos' worden.

De indruk die in het Telegraafartikel wordt gewekt, dat contaminatie altijd berust op een (lab)fout, is onjuist. Contaminatie is niet geheel te voorkomen en maakt DNA-onderzoek zeker niet altijd 'waardeloos' zoals wordt gesteld.

Politie mensen die naar sporen zoeken op de plaats delict (PD), maar ook hulpverleners en niet-verdachte getuigen, kunnen alleen al door hun aanwezigheid op de PD contaminatie veroorzaken, doordat zij zeer kleine hoeveelheden celmateriaal verliezen. De methoden die het NFI hanteert voor het doen van forensisch DNA-onderzoek zijn tegenwoordig zo gevoelig, dat slechts enkele cellen al zijn te detecteren. In het forensisch onderzoek is het dus zaak om procedures op te stellen die contaminatie ontmaskeren, zodat het in de analyse van de onderzoeksresultaten geen rol speelt. Het feit dat contaminaties geconstateerd worden bewijst niets anders dan dat de procedures werken zoals ze moeten werken.

Contaminatie veroorzaakt door een NFI-medewerker is, in tegenstelling tot wat De Telegraaf beweert, juist gemakkelijk op te sporen doordat NFI-medewerkers die bij DNA-onderzoek betrokken zijn, hun DNA hebben afgestaan voor de eliminatiedatabank. Door gebruik te maken van deze databank kan een DNA-profiel worden 'geëlimineerd', zodat alleen die sporen overblijven die relevant zijn voor het onderzoek.

Het NFI heeft allerlei regels en procedures om contaminatie te voorkomen, dan wel om de gevolgen ervan te minimaliseren, zoals:

- Onderzoeksmateriaal van slachtoffers en verdachten wordt in fysiek gescheiden ruimten onderzocht.
- Referentiemateriaal wordt in een andere onderzoeksruimte onderzocht dan sporen materiaal.
- Onderzoekers dragen beschermende kleding om te voorkomen dat ze zelf biologische sporen overdragen op onderzoeksmateriaal.
- Elke monsterneming vindt separaat plaats en de materialen worden slechts één keer gebruikt.
- Monsters worden apart verpakt.
- De onderzoeken zijn in tijd en ruimte gescheiden.
- Door middel van vergelijkingen met DNA-profielen in de eliminatiedatabank wordt een contaminatie opgespoord als deze contaminatie heeft plaatsgevonden door een persoon die in de eliminatiedatabank zit. Alle NFI-medewerkers die op de DNA-laboratoria komen, zijn in de eliminatiedatabank opgenomen.
- Bezoekers van de onderzoeksruimten (bijvoorbeeld onderhoudstechnici en schoonmaakpersoneel) worden te allen tijde opgenomen in de eliminatiedatabank. Het is strikt verboden dat men de ruimten betreedt zonder afgifte van DNA-materiaal t.b.v. de eliminatiedatabank. Een suggestie als 'het NFI laat kennelijk buitenstaanders in gevoelige onderzoeksruimten toe' is dus volkomen uit de lucht gegrepen.

- Tussen de verschillende onderzoeken, dus steeds als er een nieuw stuk van overtuiging wordt onderzocht, wordt de onderzoeksruimte gereinigd volgens een strikt schoonmaakprotocol.
- De lucht in de laboratoria heeft overdruk, waardoor de kans op contaminatie door DNA-materiaal vanaf de gang minimaal is.

Alleen dan wanneer een spoor al zeer weinig DNA bevat en het contaminerende DNA een grote hoeveelheid is, kan het gebeuren dat het DNA-profiel van het spoor 'ondersneeuwt'. Hiermee gaat het originele spoor verloren. Dit komt echter zeer weinig voor, juist vanwege alle hierboven genoemde maatregelen. Bij contaminatie wordt voornamelijk met zeer geringe hoeveelheden DNA gecontamineerd. Anders dan De Telegraaf stelt, is contaminatie alleen in dit soort (zeldzame) gevallen 'catastrofaal'. Bovendien betreft het dan alleen dit specifieke spoor. Vaak zijn er nog andere bruikbare sporen.

De Telegraaf zegt dat door het zoeken in de DNA-databank met een vervuild DNA-profiel 'de dader de dans ontspringt'. Klopt dit?

Nee, dit is onjuist. Door de contaminatie worden pieken aan het DNA-profiel toegevoegd en ontstaat er een DNA-mengprofiel. Met het DNA-mengprofiel wordt gezocht in de DNA-databank. Hierbij zullen ook de matches worden gevonden die met het ongecontamineerde DNA-profiel zouden zijn gevonden.

Marktpositie

De Telegraaf noemt het NFI, een 'staatslab' met een 'absolute monopoliepositie' op het gebied van forensisch onderzoek. Klopt dit?

Nee. Het NFI heeft geen wettelijk monopolie en iedere gekwalificeerde partij kan forensische diensten leveren aan politie, OM, rechters en advocaten. Er zijn op de Nederlandse markt dan ook verschillende aanbieders actief, waaronder het FLDO, Verilabs/LGC, TMFI, FOX-IT en IFS. Het NFI is wel de grootste aanbieder van forensisch DNA-onderzoek en verwerkt grote volumes. In 2010 deed het NFI ongeveer 90.000 DNA-analyses en werden bijna 30.000 DNA-onderzoeksproducten opgeleverd. Een gemiddeld DNA-onderzoek bestaat uit drie DNA-analyses. Van 1997 tot en met 2010 leverde het NFI ruim 200.000 DNA-rapporten.

Geruchtmakende zaken

Geruchtmakende zaken zoals Puttense moordzaak en Denise Schouten.

In het artikel noemt De Telegraaf onderzoek door het NFI in een aantal grote zaken en cold cases, die het in eerdere berichtgeving ook in twijfel trok. De geuite aantijgingen zijn door het NFI al vaker gecorrigeerd dan wel weersproken, onder andere met verschillende berichten op deze website. Helaas heeft dat nimmer tot een bijstelling van de weergegeven feiten geleid. In het artikel van 10 september worden ook 'feiten' als 'fouten' benoemd die dat label nooit zouden mogen en kunnen dragen. Daarom komen zij niet voor in de meldingslijsten die de bron vormen voor het artikel.

Links naar:

- Jaarlijks inzage in aard meldingen en correcties DNA-onderzoek (10 sept. 2011)
<http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/2011/nfi-jaarlijks-inzage-in-aard-meldingen-en-correcties-dna-onderzoek.aspx?cp=68&cs=18251>
- Berichtgeving Telegraaf onjuist (19 sept. 2011)
<http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/2011/berichtgeving-telegraaf-onjuist.aspx?cp=68&cs=18251>
- Dossier DNA (http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/dossiers/dossier_dna/)

(incl. kwaliteitscontroles op
<http://www.forensischinstituut.nl/nieuws/dossiers/kwaliteitscontroles.aspx>)